

KÜRESEL KRİZ PERSPEKTİFİNDE ULUSLARARASI AKTÖRLERİN GÜÇ EKSENİ ANALİTİĞİ

Yakup KARAKUŞ¹

Öz

Küreselleşen dünya ve onun önemli aktörleri; güç profilleri esasında ülkelerin siyasi, iktisadi, askeri vb. politikalarına yön vermektedirler. Soğuk Savaşın sona ermesi ile birlikte güç, hegemonya anlayışına dönüşmekte ve tek kutup ABD ekseninde bir konjunktür yaşanmaktadır. ABD politikaları ve 11 Eylül terör saldırısı, krize giden yolda güç anlayışı açısından, önem arz etmektedir. 2008 yılında tüm dünyada yansımalarını gördüğümüz ABD merkezli kriz ve krize zemin hazırlayan faktörler, güç ve eksen anlayışlarının sorgulanmasına neden olmaktadır. Neo-liberal politikalar, iktisadi konjunktürde yaşanan gelişmeler, korumacılık politikaları, küresel krizin şiddetini engelleyememektedir. Aktör politikaları başta ABD ve onun ekseninde yer alan oyun kurucu organizasyonlar, Birleşik Avrupa Devleti ütopyası ile önemli bir güç Avrupa Birliği ve onun ekseninde yaşanan PIIGS krizinin etkileri, güç-eksen eğilimlerine yansımaktadır. Güç ve ekseninde yürütülen politikalar-değerlendirmeler, sorgulanma sürecine girmekte ve enformel gruplar içinden yükselen güçler olarak ifade edilen aktör BRICS ülkeleri, çok kutupluluk önerilerini ifade etme ve varlıklarını güç-eksen hareketleri içinde deklare etmektedirler. Küresel kriz, durgunluk ve depresyon aralığında değişen yansımalar sergilerken, güç kavramı; iktisadi değerler üzerinden oluşan bir eksen politikasının, güvenli bir strateji ortaya koymadığını göstermektedir. Güç kavramı, küreselleşen dünya ve aktörleri ile kutup-eksen hareketlerini sorgulamaktadır. Bu çalışma seçilmiş aktörlerin küresel kriz perspektifi üzerinden güç yaklaşımları, politikaları ayrıca kriz sonrası eksen hareketlerinde oluşan gelişimler açısından, iz düşümleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Genel iktisadi değerlendirmeler ve aktörlerin bu perspektifte güç, kimlik, eksen hareketleri, “eleştirel-retrospektif bir yaklaşımla” değerlendirilmektedir. Varlık mücadelesi içinde olan gelişmekte olan ülkelerin, aktör olarak güç ve eksen hareketleri oluşturması, hegemonya-güç kavramını yaşanan küresel kriz ve yansımaları ile hangi değerler üzerinden nasıl bir oluşum ile tekrar tanımlamamız gerektiğini öne çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Güç, Güç Eksen, Küresel Krizin Yansımaları, Eleştirel-Retrospektif.

JEL Sınıflandırması: F01, F68, P16, Y80.

¹ Öğr. Gör., YYÜ, TTO, Proj.Dest.Koord., lect.karakus@gmail.com, ORCID No. 000000210071705.

Uluslararası aktörlerin kimliklerini ortaya koymasında en önemli unsur nasıl bir güç profili sergiledikleri ve sorunlar karşısında uyguladıkları politikalarının evrenselliği ile değerlendirmek gerekmektedir. Küresel kriz; ülkelerin politikalarını hangi eksen üzerinden şekillendirecekleri hususunda önemli bir alan boşluğu yaratmakta ve asimetrik yönlendirmelerin etkisini azaltarak “güç eksenlerini” sorgulamaktadır...

KAYNAKÇA

- Akçadağ, E. (2012). Ekonomik Krizin Vurduğu Son Avrupa Ülkesi: İspanya. *Bilge İnsanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi*, Erişim Adresi <http://www.bilgesam.org/incele/59/-ekonomik-krizin-vurdugu-son-avrupa-ulkesi%E2%80%94%20ispanya/#.XT9ZjOgzbiW>
- Akçay, B. S. (2012). 21. Yüzyılın İlk Finansal Krizi, Subprime Mortgage Krizi. (1.Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Al, A. ve Kılıç, B. (2017). Yeni Küresel Yönetişimde Esnek Diplomasinin Rolü: G20 Örneği. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(5), 13-20.
- Albrow, M. ve King E. (1990). *Globalization, Knowledge and Society*. London: Sage Publications
- Aras, İ. (2015). Avrupa Birliği ve Türkiye’de Euroseptisizm-Siyasi Partilere Bakış. (1.Basım). İstanbul: Sentez Yayıncılık.
- Aşçı, M. E. (2019). BRICS Ülkelerinin Küresel Güç Olma Potansiyelleri ve Türkiye. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 39-60.
- Ateş, D. (2010). Küresel Ekonomik Kriz, Devlet ve Dış Politika. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 912-937.
- Bakan, S. ve Tuncel, G. (2012). Küreselleşmenin Ulus Devlet Üzerindeki Etkisi. *Birey ve Toplum Dergisi*, 2(3), 51-65.
- Beeson, M. ve Broome, A. (2008). Watching From The Sidelines? The Decline of the IMF’s Crisis Management Role. *Contemporary Politics*, 14(4), 393-409.
- Binnendijk, H. (1999). Back to Bipolarity. *The Washington Quarterly*, 22(4), 7-14.
- Bostanoğlu, B. (1999). *Türkiye-ABD İlişkilerinin Politikası*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Brzezinski, Z. (2005). *Büyük Satranç Tahtası*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Christie, E. H. (2016) Sanctions after Crimea: Have they worked?. *North Atlantic Treaty Organization Review*, Erişim Adresi <https://www.nato.int/docu/review/2015/Russia/sanctions-after-crimea-have-they-worked/EN/index.htm>
- Chwieroth, J. M. (2008). Normative Change from Within: The International Monetary Fund’s Approach to Capital Account Liberalization. *International Studies Quarterly*, 52(1), 129-158.
- Condruz Bacescu, M. (2014). Euroscepticism Across Europe: Drivers and Challenges. *European Journal of Interdisciplinary Studies*, 6(2), 52-59
- Coşkun, A. (2011). Liberal Ekonominin Çöküşü Küresel Kriz Ulusalcı Ekonomilerin Yükselişi. (1.Basım). İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Çelik, V. (2018). Avrupa Birliği’nde Demokrasi Açığını Kapatma Yollardan Biri Olarak Euroseptisizm ve Bu Kavramın Türkiye’deki Karşılığı. *AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(14), 254-272.
- Çiftçi, K. (2009). Soğuk Savaş Sonrasında ABD: “Rıza”ya Dayalı “Hegemonya”dan “İmparatorluk” Düzenine. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10), 203-219.

- Çolakoğlu, S. (2016). The Role of MIKTA in Global Governance: Assesments and Shorthcomings. *Korea Observer*, 47(2), 267-290.
- Dreher, A., Marchesi, S. ve Vreeland, J.R. (2008). The Political Economy of IMF Forecasts. *Public Choice*, 137(1-2), 145-171.
- Durmuş, S. (2010). Finansal Krizleri Açıklamaya Yönelik Yaklaşımlar. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(5), 31-46.
- Durusoy, S. ve Şamiloğlu, Ö. (2012). AB'nin Zayıf Ekonomik Halkası Yunanistan'ın Ekonomik Krizi Dinecek Mi?. *Alternatif Politika*, 4(1), 84-128.
- Emekliler, B. (2017). 21. Yüzyılda Küresel Sistemin Yapısal Dönüşümü: Yeni Düzen Arayışının Temel Parametreleri. *The Journal Of Social Sciences Institute- Afro-Eurasia Special*, 1(1), 56-63.
- Eraslan, C. ve Timurtaş, M. E. (2015). Avrupa Borç Krizinin Seçilmiş Ülke Örnekleri Üzerindeki Etkileri. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 1(2), 17-54.
- Frobel F., Wallerstein, I., Itoh, M. ve Altvater E. (1983). *Dünya Ekonomisi, Bunalım ve Siyasal Yapılar*. (Çev. O. Esen, Y. Öner). İstanbul: Belge Yayınları.
- Girgin, K. (2002). *21. Yüzyıl Perspektifinde Dünya Siyaseti*. İstanbul: Okumuş Adam Yayıncılık.
- Goodhart, C. A. E. (2008). The Background to the 2007 Financial Crisis. *International Economics and Economic Policy*, 4(4), 331-346.
- Gumede, W. (2014). The Brics Development Bank can Release Africa from World Bank Tyranny. *The Guardian 17 July*. Erişim Adresi <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/jul/17/brics-development-bank-africa-world-bank-tyranny>
- Güven, A. B. (2013). IMF, Dünya Bankası ve Küresel Kriz: Yeni Dengeler, Eski Yönelimler İçinde. F. Şenses, Z. Öniş, & C. Bakır (Eds.), *Küresel Kriz ve Yeni Ekonomik Düzen* (ss.41-64). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Güzel, S. (2009). 2008 Küresel Ekonomik Krizi ve IMF'in Önerdiği Ekonomi Politikalarının Krizle Mücadeledeki Rolü. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(2), 55-69.
- Hatipler, M. ve Kazel, G.İ. (2019). Küreselleşme ve Uluslararası Ekonomik Bir Güç Olarak Brics. D. K. DIMITROV & D. NIKOLOSKI & R. YILMAZ, (Eds.), *XI. International Balkan and Near Eastern Social Sciences Congress Series*. First Edition, Tekirdağ / Turkey: 570-578.
- Helleiner, E. (2009). The Development Mandate of International Institutions: Where Did it Come From. *Studies in Comparative International Development*, 44(3), 189-211.
- Hult, T. (2009). The BRIC Countries. *Global EDGE Business Review*, No. 3/4. Erişim Adresi <https://gloaledge.msu.edu/content/gbr/gbr3-4.pdf>
- Huntington, S.P. (2002). *Medeniyetler Çatışması* (Çev. M. Yılmaz). Ankara: Vadi Yayınları.
- Ikome, F. (2008). The Social and Economic Consequences of the Global Financial Crisis on the Developing Countries and Emerging Economies: A Focus on Africa - Paper presented at the "In Went-DIE Dialogue on the Effects of the Global Financial Crisis on Developing Countries and Emerging Markets", Berlin, 11 December, 2008. Erişim Adresi www.gc21.de/ibt/en/ilt/ibt/programme/megacities/media/gfc_ikome.pdf
- İstikbal D., Dilek Ş. ve Yanartaş M. (2019). Dönüşen Dünya Düzeninde "BRICS" ve Türkiye'ye Etkisi. *IJAR- Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 47-61.
- Jash, A. (2017). The Emerging Role of BRICS in the Changing World Order. *IndraStraGlobal*, 003(06), 1-11. Erişim Adresi <http://www.indrastra.com/2017/06/PAPER-The-Emerging-Role-of-BRICS-in-the-Changing-World-Order-003-06-2017-0054.html>

- Kazgan, G. (2012). Dünden Bugüne Küreselleşmenin Ekonomik Temelleri. *Turkish Economic Association Discussion Paper*, No. 2012/53.
- Keyman, E. F. (1997). Eleştirel Düşünce: İletişim, Hegemonya, Kimlik/Fark. A. Eralp (Ed.), *Devlet, Sistem ve Kimlik* (ss.227-260). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kırcı, H. (2016). Küresel Krizin Kökeninde Yatan Hatalar ve Dodd-Frank Kanunu Düzenlemeleri. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 467-484.
- Kindleberger, C. (1973). The World in Depression, 1929-39. *Chapter 14, "An Explanation of the 1929 Depression* (ss.291-308). Berkeley: University of California Press. Erişim Adresi http://media.library.ku.edu.tr/reserve/resfall16_17/Intl531_CBakir/week7.pdf
- Kupchan, C. A. (2012). *No Qne's World: The West, the Rising Rest, and the Coming Global Turn*. Oxford: Oxford University Press
- Larionova, M. (2010). Assessing G8 and G20 effectiveness in Global Governance So Far. *International Organisation Research Journal*, 5(31), 99-119.
- McKinley, T. (2018). BRICS to Play a Leading Role in Driving Future Global Economic Growth. *Institute for New Economic Thinking*, Erişim Adresi <https://www.ineteconomics.org/perspectives/blog/brics-to-play-a-leading-role-in-driving-futureglobal-economic-growth>
- Mohgadam, R. (2009). Initial Lessons of the Crisis for the Global Architecture and the IMF. *IMF Strategy, Policy, and Review Department*, 1-13. Erişim Adresi <https://www.imf.org/external/np/pp/eng/2009/021809.pdf>
- Morton, A. K. (1957). *System and Process in International Politics*. New York: John Wiley & Sons
- New Development Bank (NDB), (2019). Erişim Adresi <https://www.ndb.int/about-us/essence/history/>
- Nye, J. S. (2005). *Yumuşak Güç, Dünya Siyasetinde Başarının Yolu*. (Çev. R. İ. Aydın). Ankara: Elips Kitap.
- O'Neill, J. (2001). Building Better Global Economic BRICs. *New York: Goldman Sachs Global Economics Paper*, No.66. Erişim Adresi <https://www.goldmansachs.com/insights/archive/archive-pdfs/build-better-brics.pdf>
- Öniş, Z. (2014). Küreselleşme, Gelir Adaletsizliği ve Demokrasinin Geleceği: Kriz Sonrası Eğilimler. *İktisat ve Toplum Dergisi*, 4(47), 14-25.
- Örmeci, O. (2013). BRIC Ülkeleri. *Uluslararası Politika Akademisi*, Erişim Adresi <http://politikaakademisi.org/2013/03/27/bric-ulkeleri/>
- Özel, C. (2018). Yumuşak Güce Bütünsel Bakış. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 1 – 27.
- Özkan, A. (2006). *21. Yüzyılda ABD'nin Küresel Stratejileri*. İstanbul: Tasarım Yayınları.
- Parlar Dal, E. (2018). 10. Güney Afrika BRICS Zirvesi, BRICS Plus ve Türkiye. *Anadolu Ajansı*, 26 Temmuz. Erişim Adresi <https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/10-guney-afrika-brics-zirvesi-brics-plus-ve-turkiye/1214365>
- Pazarıcı, H. (1972). Comecon (Hukuksal Yönü). *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 27(03), 217,255.
- Presidency of Brazil. (2019). Brics Brasil 2019-Theme and priorities. Erişim Adresi <http://brics2019.itaraty.gov.br/en/2019-brazilian-presidency/theme-and-priorities>
- Radulescu, I. G., Panait, M. ve Voica, C. (2014). BRIC Countries Challenge to the World Economy New Trends. *Procedia Economics and Finance*, Vol.8, 605-613.
- Robertson, R. (1992). *Globalization: social theory and global culture*. (First Edition). London: SagePublications.

- Rogers, P. (2008). The Tipping Point? ORG International Security Report 2008. *Oxford Research Group*, Erişim Adresi <https://www.files.ethz.ch/isn/93840/08-10-thetipping-point.pdf>
- Rosecrance, R. (1992). A New Concert of Powers. *Foreign Affairs*, 71 (2), 64-82.
- Sally, R. (2008). The Political Economy of Trade-Policy Reform: Lessons from Developing Countries. *The Journal of International Trade and Diplomacy*, 2(2), 55-96.
- Seyidoğlu, H. (2003). *Uluslararası Finans*. İstanbul: Güzem Can Yayınları.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı-AB Genel Sekreterliği. (2011). Avrupa Birliği'nde Küresel Finansal Krize Karşı Alınan Önlemler ve Birliğin Rekabet Gücünün Arttırılmasına Yönelik Girişimler: Euro Rekabet Paketi. Erişim Adresi https://www.ab.gov.tr/files/EMPB/euro_plus_pact.pdf
- Tekin, M., Soba, M. ve Akıncı, Ö. S. (2018). IMF'in Yönetimsel Reformlarını Engelleyen Etmenler ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(36), 147-171.
- The World Bank. (2017). Erişim Adresi <https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.TOTL.K2>
- Tok, E. (2013). Küresel Yönetişim ve G-20'nin Siyasal Ekonomisi İçinde. Ülke Deneyimleri Işığında F. Şenses, Z. Öniş, & C. Bakır (Eds.), *Küresel Kriz ve Yeni Ekonomik Düzen* (ss.17-40). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Uluslararası Para Fonu (IMF), (2018). Global Prospects and Policies, October 2018. Erişim Adresi <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2018/09/24/world-economic-outlook-october-2018#Chapter%201>
- University of Toronto Brics Information Centre. (2019). Brics Official Documents and Meetings. Erişim Adresi <http://www.brics.utoronto.ca/docs/index.html>
- Valeriano, B. (2009). The Tragedy of Offensive Realism: Testing Aggressive Power Politics Models. *International Interactions*, 35(2), 79-206.
- Wang, F. W. (2017). Intra-Brics Financial Cooperation: Opportunities and Challenges. *İktisadiyat*, 1(1), 39-50.
- Weisbrot, M. ve Johnston, J. (2016). Voting Share Reform at the IMF: Will It Make a Difference?. *Centre for Economic and Policy Research*. Erişim Adresi <http://cepr.net/images/stories/reports/IMF-voting-shares-2016-04.pdf>
- Worldmeters. (2017). Erişim Adresi <http://www.worldometers.info/worldpopulation/>
- Yılmaz, B.E. (2013). Reflections of the Global Economic Crisis on the Countries of PIIGS and Turkey's Macroeconomic Variables. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi*, 34(1), 229-252.